

glasil iti drugih publikacij šole, ki na zanimiv način posredujejo osebne izkušnje ter razmišljanja dijakov šole.

Zadnji del razstavnega kataloga vsebuje seznam razstavljenih dokumentov in predmetov, program slavnostnega koncerta ob odprtju razstave, ki se je odvijal v Kazinski dvorani SNG Maribor, ter razlago kratic, ki se pojavljajo v besedilu kataloga.

Z razstavo hi razstavnim katalogom je PAM prispeval svoj delež k mozaiku prireditev ob visokem jubileju glasbeno-baletnega šolstva v Mariboru. Obe stvaritvi sta plod sodelovanja dveh ustanov, ki sta vsaka na svojem področju pomembno zaznamovali sodobno zgodovino mariborske regije. Tovrstno sodelovanje lahko gotovo pripomore k še pestrejšemu kulturnemu hi splošnemu družbenemu utripu tega območja.

Bošljan Zajsek

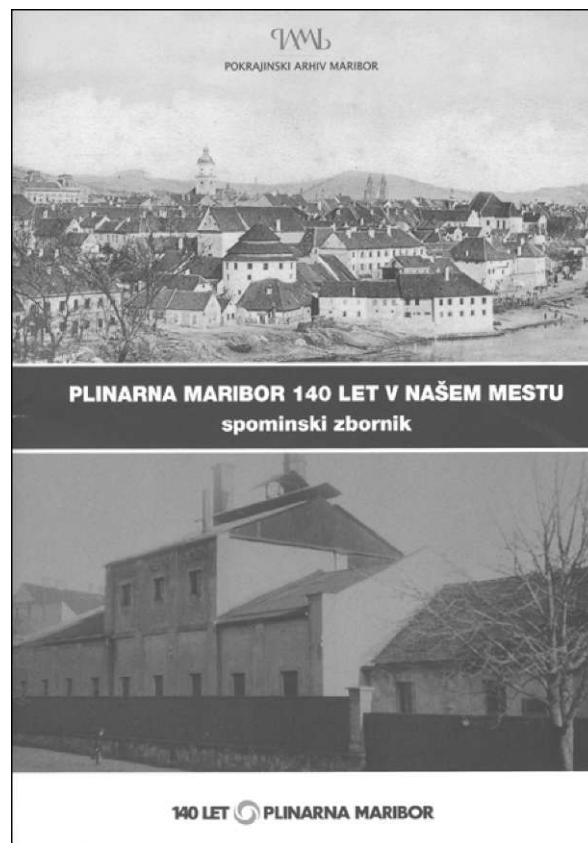
Nina Gostenčnik, Barbara Lobnik: Plinarna Maribor 140 let v našem mestu: arhivsko gradivo mariborskega gospodarstva v Pokrajinskem arhivu Maribor : spominski zbornik. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2010 (Katalogi / Pokrajinski arhiv Maribor; zv. 33) 60 strani. Razstava v razstavišču Arhivum, avtorici: Nina Gostenčnik hi Barbara Lobnik, 6. maj do 20. junij 2010.

33. zvezek Katalogov Pokrajinskega arhiva Maribor je nastajal v sodelovanju Pokrajinskega arhiva Maribor hi podjetja Plinarna Maribor, ki je v letih 2009/2010 praznovalo 140-letnico delovanja. V nizu razstav, ki predstavljajo mariborsko gospodarstvo skozi čas s pomočjo ohranjenega arhivskega gradiva, je bila razstava o razvoju hi delovanju podjetja Plinarna Maribor prva, ki je predstavila podjetje, ki svojo tradicijo še vedno uspešno nadaljuje.

Besedila za katalog hi razstavo sta pripravili Nina Gostenčnik iz Pokrajinskega arhiva Maribor hi Barbara Lobnik iz podjetja Plinarna Maribor. Katalog obsega 60 strani hi je razdeljen na 8 poglavij. Po uvodnem besedilu direktorice Pokrajinskega arhiva Maribor, ki na kratko predstavlja arhivsko gradivo s področja gospodarstva v Pokrajinskem arhivu Maribor, namen razstave hi sodelujoče pri pripravi, je na vrsti še uvodni pozdrav direktorja Plinarne Maribor, gospoda Milana Curka, ki 140-letnico podjetja prepoznava kot pomemben mejnik podjetja, odgovornega za svoje storitve hi dobavo varnega ter za okolje prijaznega energenta odjemalcem.

Po uvodnih nagovorili je na 14 straneh predstavljen pregled razvoja plinarništva v Mariboru od njegovih začetkov leta 1869 do leta 1991. Avtorica

tega poglavja, arhivistka Nina Gostenčnik je s pomočjo arhivskega gradiva, ki ga v fondih že hrani Pokrajinski arhiv Maribor, ter gradiva, ki ga hranijo v arhivu podjetja Plinarna Maribor, predstavila razvoj podjetja, ki je v Mariboru skrbelo za oskrbo s plinom, od graditve prve plinarne leta 1869 ter prvih plinskih svetilk na ulicah mesta. Kot eno izmed zanimivosti je podrobneje predstavila koncesijsko pogodbo iz leta 1869 med podjetjem Georga Graffa hi mestom Maribor, ki je zadevala zidavo plinarne ter uvedbo plinske razsvetljave javnih uhc, cest in trgov v Mariboru. Podjetje je že leta 1889 prešlo v last Združenih plinarn v Augsburgu, leta 1915 pa ga je skupaj z električnimi napravami, stroji ter cevni omrežjem odkupila Mestna občina Maribor. V naslednjem delu svojega prispevka je avtorica predstavila ustanovitev Mestne plinarne v Mariboru leta 1919 hi njeno delovanje, še posebej v času, ko se je plinska razsvetljava morala umakniti električni. Podjetje se je kljub temu razvijalo hi posodabljal, leta 1936 pa je bilo vključeno v Mestna podjetja Maribor. Avtorica v nadaljevanju predstavlja še delovanje hi razvoj podjetja po drugi svetovni vojni hi do leta 1991, grafično so ponazorjeni različni kazalci razvoja podjetja, od povečevanja števila zaposlenih, porabe zemeljskega plina pa do uveljavitve plina na trgu itd.

Zgodbo o Plinarni Maribor od leta 1991 do leta 2009 je nadaljevala gospa Barbara Lobnik iz marke-tiškega oddelka Plinarne Maribor. V svojem prispevku predstavlja razvoj in spremembe v dejavnosti podjetja ter pomembne prelomnice v tem času, na primer ukinitve proizvodnje in distribucije mestnega plina v letu 1993, ki sta potekali vse od leta 1870, ter lastninsko preoblikovanje podjetja leta 1996, ko je bilo podjetje v sodni register vpisano kot Plinarna Maribor, družba za proizvodnjo, distribucijo energentov, trgovino in storitve, d. d., v kateri je imela največji lastniški delež Mestna občina Maribor. Avtorica predstavlja tudi spremembo grafične pogodbe podjetja (leta 1997), ko so posodobili svoj razpoznavni znak (plamenico). Leta 2000 je večinski lastnik podjetja postalo podjetje Istragas, d. o. o., iz Kopra, avtorica pa v posebnem delu predstavlja Plinaro Maribor v skupini Istrabenz plini. Predstavljeni so tudi vsi pomembni dogodki od leta 1996 do leta 2009.

Katalog k razstavi dopolnjujejo še članki iz jubilejne priloge dnevnika Večer, intervju z direktorjem Milanom Curkom, izjave županov občin, ki sodelujejo s Plinaro, pripovedi nekdanjih direktorjev podjetja ter spominski prispevek nekdanjemu direktorju Stanetu Keglju.

Na koncu kataloga sta avtorici dodali izbor razstavnih dokumentov (slik hi aktov pravne veljave). Med njimi so slike hi načrti mariborske mestne plinarne, statut dehiške družbe Združene plinarne v Augsburgu, koncesija za delovanje plinarne, statut Mestnih podjetij Maribor, utrinki iz proizvodnje hi dela v Plinarni ter polaganja plinovoda v Mariboru. Objavljene so tudi fotografije razstavljenih predmetov, ki so jih za razstavo posodili v Plinarni Maribor hi so bih namenjeni za nazomejšo predstavo o dejavnosti Plinarne. Zadnji del kataloga prinaša seznam razstavljenih dokumentov in predmetov, v katerem so navedeni vsi razstavljeni eksponati.

33. zvezek Katalogov predstavlja pomemben prispevek k odkrivanju gospodarske zgodovine Maribora hi razvoja plinamištva v tem delu Slovenije na sploh.

Nina Gostenčnik

Vlasta Beltram: Koprski zapori : s poudarkom na političnih zapornikih v obdobju fašistične vladavine : ob 65. obletnici prve osvoboditve političnih zapornikov septembra 1943. Koper : Združenje protifašistov, borcev za vrednote NOB hi veteranov, 2008, 131 strani

Okrogle obletnice so vedno priložnost za osvetlitev pomembnih zgodovinskih dogodkov hi tako je

tudi 65. obletnica prve osvoboditve političnih zapornikov septembra 1943 spodbudila kustodinj Pokrajinskega muzeja Koper Vlasto Beltram, da se je lotila študije o koprskih zaporih. Publikacija nam na 130 straneh prinaša zgodovino koprskih zaporov, ki so že sredi 19. stoletja delovali najprej kot kaznilnica. Po koncu prve svetovne vojne je oblast nad temi kraji prevzela Kraljevina Italija hi fašizem je prav usodno posegel v življenje slovenskega in hrvaškega prebivalstva. Zapori so delovali do maja 1945. Takrat je vojaška uprava jugoslovanske annade zaprla vrata te institucije.

V zgodovinskem pregledu je zapisano, da je koprsko kaznilnico zgradila avstrijska oblast sredi 19. stoletja, hi to na prostoru dveh ukinjenih samostanov. S pomočjo skromnih dokumentov iz Pokrajinskega arhiva v Kopru in iz Sektorja za varstvo arhivskega gradiva druge svetovne vojne Arhiva Republike Slovenije, spremljamo delovanje te ustanove. V prvem desetletju obstoja in delovanja so bile razmere v koprskih zaporih zelo slabe hi s tem problemom se je koprška občina ukvarjala od 60-ili let 19. stoletja. Konec leta 1899 je bil celo upor zapornikov hi na pomoč je morala priti vojska iz Trsta. Izvemo tudi, da je proti koncu 60-ili let 19. stoletja začela delovati šola za zapornike. Zaporniki so delali v delavnicah v kaznilnici, pomagali pa so tudi pri javnih delih.

KOPRSKI ZAPORI LE CARCERI CAPODISTRIANE

